

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 29/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till ny språklag och lagstiftning som har samband med den

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 september 2002 en proposition med förslag till ny språklag och lagstiftning som har samband med den (RP 92/2002 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet skall lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Paulina Tallroth och specialsakkunnige Sten Palmgren, justitieministeriet
- regeringsråd Arto Sulonen, lagstiftningsråd Kimmo Hakonen och konsultativ tjänsteman Matti Korkealehto, inrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Petri Syrjänen och konsultativ tjänsteman Kirsi Äijälä, finansministeriet

- äldre regeringssekreterare Salla Rinne, undervisningsministeriet
- konsultativ tjänsteman Riitta-Maija Jouttimäki, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Tarja Jukkala, Utbildningsstyrelsen
- kanslichef Elisabeth Naucleur, Ålands landskapsstyrelse
- ordförande, riksdagsledamot Henrik Lax och språkskyddssekreterare Kristina Beijar, Svenska Finlands folkting
- ledande jurist Heikki Harjula, Finlands Kommunförbund
- professor Olli Mäenpää
- professor Kaarlo Tuori.

Skriftliga utlåtanden har dessutom lämnats av

- Sametinget
- Akava-OS rf, Löntagarorganisationen Par-dia rf och Statens samorganisation VTY rf gemensamt.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en ny språklag. Propositionen innehåller också förslag till lagstiftning som har samband med den. Den nya språklagen skall enligt förslaget ersätta språklagen från år 1922.

Genom den nya språklagen tryggas den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter i enlighet med vad som bestäms i grundlagen. Enligt propositionen är språklagen en allmän lag som gäller Finlands nationalspråk, finska och svenska. I den lagen ingår

hänvisningar till lagstiftningen om andra språk och till den speciallagstiftning som innehåller språkbestämmelser.

Den föreslagna nya språklagen har ett vidsträckt tillämpningsområde och är förpliktande för de myndigheter som anges i lagen, dels för statens affärsverk och under vissa förutsättningar tjänsteproducerande bolag där staten eller kommunerna har bestämmanderätt. I fråga om den service som skall tillhandahållas gäller la-

gen inte bara myndigheter utan också andra som tillhandahåller tjänster för allmänheten på uppdrag av en myndighet samt dessutom också dem som av en myndighet anförtrots offentliga förvaltningsuppdrag. Enligt lagen påverkas de språkliga rättigheterna inte av att en myndighet i skötseln av sina uppgifter köper tjänster av privata tjänsteproducenter.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2004.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Genom lagen ersätts 1922 års språklag. Förvaltningsutskottet har behandlat frågan till den del den tangerar utskottets behörighetsområde och betonar vikten av att tjänstemännen har tillräckliga språkkunskaper för att språklagen skall kunna genomföras.

Tjänstemännens språkkunskaper

Utskottet framhåller att den viktigaste faktorn när det gäller att genomföra språklagen är tjänstemännens språkkunskaper. Enligt utredning till utskottet har det nuvarande systemet inte alltid kunnat garantera att tjänstemännens praktiska språkkunskaper har varit tillräckliga.

Regeringen föreslår ett system för helhetsutbildning som uppnås genom en totalreform av språkexamina och som garanterar bättre språkkunskaper hos tjänstemännen. Utskottet hänvisar till den kommande propositionen om lagen om den språkkunskap som krävs av offentligt anställda. Utskottet noterar möjligheten att uppvisa kunskaper i finska eller svenska genom sådana språkexamina som anges i lagen om allmänna språkexamina (668/1994) i stället för genom de språkexamina som används inom statsförvaltningen.

Kostnader

Utskottet påpekar att de föreslagna förbättrade möjligheterna att använda det egna språket vid kontakter med myndigheterna och rätten att få handlingar på det egna språket sannolikt kommer att innebära ökade kostnader för personal och större översättningsutgifter.

Innan lagen träder i kraft måste personalen ges lämplig utbildning och tillräckliga medel anslås för språkutbildning i synnerhet inom social- och hälsovårdsväsendet, polisväsendet och domstolsväsendet, för att medborgarnas språkliga rättssäkerhet skall kunna garanteras även i praktiken.

Användning av främmande språk som arbetspråk

Enligt 26 § i lagen kan en myndighet, om den anser det ändamålsenligt, använda något annat språk än majoritetsspråket i ämbetsdistriktet som arbetspråk.

Utskottet känner sig främmande inför lagförslaget om att en myndighet skulle använda ett främmande språk som arbetspråk i stället för majoritetsspråket i ämbetsdistriktet eller det andra språket och föreslår att denna möjlighet stryks i förslaget.

Verkställighet av lagen och uppföljning av utfallet av den

Utskottet påpekar vikten av lämplig och tillräckligt omfattande information om lagen då den trä-

der i kraft för att göra medborgarna tillräckligt medvetna om sina språkliga rättigheter.

Utskottet finner det riktigt att inga sanktioner har intagits i lagförslaget utan att ansvaret för uppföljningen av hur lagen genomförs vilar på det allmänna lagtillsynssystemet.

Utskottet ställer sig även bakom förslaget om att en berättelse om hur de språkliga förhållandena utvecklas skall lämnas varje valperiod. Berät-

telsen skall gälla också andra språk än finska och svenska.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anför som sitt utlåtande

att grundlagsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 12 november 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent

vordf. Pertti Turtiainen /vänst

medl. Janina Andersson /gröna

Nils-Anders Granvik /sv

Rakel Hiltunen /sd

Valto Koski /sd

Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd

Paula Lehtomäki /cent

Pekka Nousiainen /cent

Heli Paasio /sd

Aulis Ranta-Muotio /cent

Pekka Ravi /saml

Arto Seppälä /sd

Marja Tiura /saml.

Sekreterare var

biträdande sekreterare Jukka Savola.